

Oslo, 4. november 2022

Koronautvalget, koronautvalget@jd.dep.no

Innspill til Koronautvalgets arbeid

Norsk Lektorlag takker for invitasjon via vår hovedorganisasjon Akademikerne til å komme med innspill til Koronautvalgets arbeid. Norsk Lektorlags medlemmer tilhører i all hovedsak landets lærergruppe. Flertallet av våre medlemmer arbeider som lektor i videregående skole, men vi har også en god del medlemmer i ungdomsskolen og i voksenopplæring. Våre medlemmers arbeidssituasjon har uansett skoleslag vært sterkt berørt av myndighetenes løpende beslutninger rundt smitteverntiltak og andre beslutninger knyttet til skole under hele pandemien. Norsk Lektorlag har i den forbindelse gitt myndighetene en lang rekke innspill. Innspillene har vært basert på jevnlig medlemsundersøkelser samt tett kontakt med tillitsvalgte på alle nivåer i organisasjonen og med enkeltmedlemmer. I vårt innspill til Koronautvalget følger vi strukturen det er lagt opp til med utvalgets tre spørsmål som det er spesielt ønsket at vi svarer på sett fra vårt ståsted.

Hvordan vurderer dere balansen og forholdsmessigheten mellom smitteverntiltak og tiltaksbyrde?

Nedstengningen fra mars til mai i 2020 innebar en stor tiltaksbyrde for våre medlemmer, som over natten måtte legge om undervisningen fra fysisk til heldigital uten at nødvendig infrastruktur var på plass fra arbeidsgivers side. Mange så seg nødt til å ta privat utstyr i bruk, og dette fortsatte for mange utover en naturlig overgangsperiode. En stor økning av arbeidsbyrde for våre medlemmer ble dessuten i liten grad kompensert. Selve tiltaksbyrden med stengte skoler opplevde de fleste av våre medlemmer imidlertid som forholdsmessig gitt det man da visste og ikke visste om koronaviruset. Da elevene kom tilbake på skolen i mai 2020, meldte det seg raskt store utfordringer. Disse var knyttet til flere forhold: Lav tiltaksbyrde for elever der skolehverdagen skulle gå så normalt som mulig gjorde at samfunnets avstandsregler ikke gjaldt fullt ut i skolen. Ansattgruppen ble i mange tilfeller glemt, og måtte for eksempel sitte tett i tett på informasjonsmøter for hele personalet. Det kom da også raskt henvendelser til oss med bekymring for eget manglende smittevern samt ekstraarbeid knyttet til rengjøring og smittesporingsarbeid – oppgaver som lå utenfor arbeidskontrakten og som gikk utover undervisningsoppgavene.

Trafikklysmodellen for smittevern i skolen la opp til tre nivåer for smitteverntiltak i skolen. Stadige vekslinger mellom trafikklysnivåer skapte stor uforutsigbarhet i arbeidssituasjonen og også mye

engstelse for våre medlemsgrupper siden gult nivå, og dermed normalt fremmøte på skolen for alle elever, i en del tilfeller ble brukt for å skjerme barn og unge mest mulig - til tross for at lokalmiljøet hadde høy smitteforekomst av nye og mer smittsomme virusvarianter. Da myndighetene fra og med høsten 2020 anbefalte bruk av munnbind der man ikke kunne overholde avstandsreglene, skulle ikke dette gjelde i klasserommet. Da det ble innført karanteneunntak for lærere i arbeidstiden og samtidig fritidskarantene, økte tiltaksbyrden for våre medlemmer langt utover det akseptable og skapte sinne og frustrasjon. Det samme gjorde det faktum at regjeringens prioritering av lærere for tredje vaksinedose kom sent og opplevdes som halvhjertet fordi det bare kom som henstillinger til kommunene. Mange kommuner hadde ikke mulighet til å snu om på sitt program på kort varsel.

Hvilke positive og/eller negative virkninger har nasjonale (og ev. lokale) tiltak under pandemien / omikron-perioden hatt for deres mål- og brukergrupper?

Raske skifter mellom trafikklynivåer rammet mange av våre medlemmers arbeidssituasjon, som ble svært uforutsigbar og skapte mye merarbeid, som oftest uten at det ble kompensert for. Spesielt utfordrende var pålagte hybride løsninger der man i samme undervisningssituasjon skulle undervise både fysisk og digitalt eller i ulike klasserom samtidig. Uklarheter på nasjonalt nivå vs. lokalt nivå med henhold til smitteverntiltak skapte en rekke kontrabeskjeder og ytterligere usikkerhet.

At skoleledere ble svært okkupert med smittesporing og etter hvert også smittetesting, gjorde at disse ikke kunne fylle skolelederrollen tilfredsstillende, spesielt gikk det utover rollen som personalleder, og mange av våre medlemmer har rapportert om «abdiserte» ledere under pandemien. Mange av våre medlemmer har rapportert om at også de som undervisere ble direkte involvert i smittesporingsarbeid og testing og at det gikk mye ut over tiden man skulle ha til undervisning av elevene.

Avviklingen av fraværsreglene i videregående skole flere skoleår på rad hadde en rekke negative følger. Først og fremst var konsekvensen stor økning i elevfravær uten sanksjonsmulighet for faglærer og skole. Utsagn om at «klasserommet ble tømt over natten» gikk igjen i våre medlemmers tilbakemeldinger. Det store elevfraværet medførte mye ekstraarbeid med å følge opp elever og å holde oversikt. Mange har rapportert om at både faglig og sosialt arbeid overfor elever ble skadelidende med opphevelse av fraværs grensen og skapte en umulig arbeidssituasjon over lang tid. Spesielt uheldig var det at man ikke gjeninnførte fraværs grensen ved den siste gjenåpningen i februar 2022. Avlysning av både skriftlig og muntlig eksamen flere år på rad gjorde dessuten at lærerne fikk lite ytre drahjelp for å skape nødvendig læringstrykk. For mye ble overlatt av ansvar til den enkelte skole og lærer fra politisk hold for elevenes fremmøte på skolen.

FHI uttrykte i møter med oss at de var imponerte over læreres koronatesthyppighet. Vår kommentar til de høye testtallene for lærere er at dette var et naturlig svar på at de opplevde eget arbeidsmiljø som smitteutsatt, uten at de fikk mulighet til å bruke smittevernutstyr der det var mest påkrevet – i klasserommet. Vi fikk rapporter om at helsepersonell kom i fullt smittevernutstyr til skolen for å teste elever, mens lærerne måtte gå helt ubeskyttet rundt i klasserommet ved samme anledning, noe som ble opplevd som et paradoks. Mange isolerte seg sosialt i perioder med mye smitte på jobb – spesielt dem som hadde personer i risikogrupper i nær familie. Bekymringen for eget smittevern (og dermed andres) var aller størst for dem som jobbet i voksenopplæringen og i videregående skole. Bekymringen var økende etter hvert som det kom tall på at eldre elever smittet videre i høyere grad med de nye virusvariantene. Medlemmer og tillitsvalgte har rapportert om uvilje hos skoleledelsen mot at de ansatte fikk beskytte seg med munnbind eller ved å stå med avstand til klassen. Noen ble regelrett instruert om å ignorere de avstandsregler som gjaldt på de fleste andre arbeidsplasser og fikk ikke lov til å legge om til mer forelesningspreget undervisning.

Hvilke grep mener dere vil være viktige for å få en bedre beredskap og krisehåndtering i tiden fremover?

Det vil være essensielt at lærere og lektorer i både grunnskole, videregående skole og voksenopplæring fra dag 1 blir prioritert som samfunnskritisk personell for vaksinerings i en fremtidig krisehåndtering. I dette ligger at de må prioriteres for vaksiner ut ifra klare nasjonale føringer der kommunene instrueres.

Skoleledere og lærere må i en fremtidig lignende situasjon skjermes helt fra smittevernarbeid og testing (eller annet administrativt arbeid knyttet til en nasjonal krise) slik at skolen kan fungere slik den er ment – med undervisning og arbeid med læringsmiljø. Skolen er en så viktig samfunnsinstitusjon at en må skjerme personalet der fra andre oppgaver enn opplæring. Erfaringer fra pandemien (og også perioden med streik) har understreket skolen som essensiell arena for barn og unges hverdag med faglig og sosial læring i et samspill knyttet til fellesskap rundt undervisning. Dette må tas på alvor i nasjonale beredskapsplaner slik at det aldri skal være tvil om skolens samfunnsoppdrag. Det krever økte ressurser til helseadministrativt arbeid i kommunene - også lokalt på skolene.

Vi går ut ifra at det vil være et fremtidig mål i en tilsvarende nasjonal krisehåndtering å fortsette å skjerme barn og unges skolesituasjon i størst mulig grad. Da må imidlertid skolen tilføres nødvendige ressurser for å kunne holde oppe et smittevern som korresponderer med anbefalingene og påbudene i samfunnet ellers, av hensyn både til elever, ansatte og dem de er i kontakt med utenfor skolen.

Rutiner for beslutningstaking og informasjonsflyt mellom administrative nivåer må bli bedre, og man må ansvarliggjøre ledelser ved hver enkelt skole slik at de har på plass beredskapsplaner som tar ansatte og elevers smittevern alvorlig. Vi har mange eksempler fra våre medlemmer og tillitsvalgte på at gjeldende trafikklysmodellnivå fungerte som eneste beredskapsplan lokalt og ikke var konkretisert ut ifra forhold på den enkelte skole. Dette har ført til større uforutsigbarhet og flere ad hoc-løsninger lokalt enn nødvendig, og har virket negativt på informasjonsflyten innad på skolene og mellom skoleadministrasjon og elever/hjem.

Myndighetenes ønske om skjerming av barn og unge har gitt vår medlemsgruppe store arbeidsmiljøbelastninger under pandemien i det krevende arbeidet med å opprettholde en så normal skolehverdag som mulig for barn og unge under svært skiftende forhold. Vi håper at innspillene våre vil føre til at man legger bedre til rette i fremtiden for at lærere og skoleledere kan konsentrere seg fullt og helt om skolens kjerneoppdrag ved en eventuell ny nasjonal krisesituasjon. Det må dessuten tas grep for at ansatte i skolen i betydelig større grad skal være ivaretatt som arbeidstakere med samme mulighet til beskyttelse som andre.

Dagne S. Nordli, seniorrådgiver Norsk Lektorlag